

מאת אורי אבנרי

24-26 במאי 1971

דדום

על קבר

אלרום

אחד המאבקים המרתקים ביותר שיש בכנסת מתחילת המדינה כאשר הרוב מחליט למנוע בכל מחיר העלאת עניין כלשהו במליאה, ואילו אנחנו רואים חובה לעצמנו להעלותו.

חוללנו מאבקים כאלה עשרות פעמים בשש השנים האלה, והשבוע עשינו זאת שוב. הנושא: פרשת אלרום. לדעתנו, התנהגות ממשלת תורכיה היתה מחפירה, והתנהגות ממשלת ישראל אומללה. "העולם הזה" ציין זאת בשבוע שעבר בכתב-אישום מוזעזע — ומאותו רגע היה מנוי וגמור עימי לבטא זאת בפירוש מעל הדוכן.

מבחינה זו הייתי שוב 1 מול 119 — כשדעת-היחיד של סיעתנו עומדת מול דעת כל שאר הסיעות. ההזדמנות הראשונה באה בעת הדיון על הצעת אי-האמון של רק"ח. אמנם זו באה על רקע פרשת הפנתרים השחורים, אולם מקובל שבדיון על אי-אמון אפשר לדבר על הכל, וכך, לקראת סוף דברי, באו חילופי הדברים הבאים:

אורי אבנרי: ... כבוד היושב-ראש, יש עוד סיבה שבגללה אינני יכול להביע אמון לממשלה דווקא היום. הייתי קרוב להגשת הצעת אי-אמון על רקע זה. כוונתי לפרשה הטראגית של רצח אפרים אלרום ז"ל, ואני מצטער לדברי התנחומים שהושמעו מעל דוכן זה למשפחתו.

אני מביע סלידה לרוצחים השניים — קנאים ישובים, ותהא מטרם המוצהרת כאשר תהיה.

אבל כחברי-כנסת בישראל, אינני יכול להסייף תפק בכך. אני חייב לגנות בכל לשון של גינוי את ממשלת תורכיה, ואני חייב למתוח בקורת חריפה על התנהגות ממשלת ישראל בפרשה זו.

מן הרגע שנטחף אלרום, היתה לממשלת ישראל רק חובה אחת: לא לשחק במישחקי-יוקרה, אלא להציל את חייה קונסול שלנו, בדרך היחידה שהיתה אפשרית: חליפין. הו"ר ראובן ברקת: חבר-הכנסת אבנרי, אתה חורג מן הרגוע ואתה עובר על הזמן. שני חסאים כאחד.

אורי אבנרי: אני יכול להודות בחסא השני, אבל לא בראשון. בהצעת אי-האמון לממשלת-איין הנואמים מוגבלים לנושא המסויים, שהוגש עליי מציעי אי-האמון. יש לכך תקדימים לרוב.

הו"ר ראובן ברקת: אני מצטער, אני צריך להסייף ען, איפוא, על הנימוק השני, שקיבלת. תואיל לסיים, כי עברת על הזמן.

אורי אבנרי: יורשה לי, כבוד היושב-ראש, לסיים את המספט האחרון.

אני חושב שמצפוננו אינו נקי בפרשה זו. לא עשינו מספיק, ואני מותח בקורת על הממשלה.

התנהגות זו של ברקת היתה יוצאת-דופן, וכל חברי-הכנסת שמו לב לכך. היה ברור לחלוטין שהוא רצה למנוע בכל מחיר את פרשת אלרום.

אבל זה לא עזר. כבר למחרת היום באה הזדמנות שניה — והפעם לא היתה כל אפשרות למנוע ממני לדבר על נושא זה. כי הוא ננע בפירוש לנושא שעמד ליוכוח — הצעת-חוק לאפשר לבתי-המשפט בישראל לדון בפשעים מסויימים, למרות שהם בוצעו בחו"ל.

כל הנואמים הביעו את התקווה שחוק זה יאפשר לשפוט בישראל את חוטפי אלרום. וכך באה הזדמנות שלי:

אורי אבנרי: אמרתי אתמול ברמז, ואני רוצה לומר זאת עכשיו בפה מלא, כי זה נוגע לגופו של העניין הגדול כאן.

אני מותח ביקורת חריפה, ומתמרמר על התנהגותה של ממשלת תורכיה בפרשה זו.

חובתה היתה להגן על הקונסול. אם לא יכלה למנוע את הטיפוח, היתה צריכה לעשות אשר עשו מדינות אחרות, מכובדות מאד, ששיחררו פושעים כדי להציל חי דיפלומט אורח.

אני רוצה להזכיר את המיקרה של ממשלת ברזיל, ששיחררה 40 עצירים אויבי המישטר כדי לשחרר את הדיפלומט הגרמני ארנפרד פונד-הולבן, ואחר-כך מיספר גדול עוד יותר כדי לשחרר דיפלומט שני. כך נהגת ממשלה הגונה, כי דיפלומט זר, הנמצא באותה מדינה, ולא חשוי אם הוא ישראלי או לא, אינו כלי-מישחק בין הממשלה ובין אויבה. הוא לא שייך לעניין. אין ממשלה רשאית לשחק בחייו של דיפלומט זר במישחקי יוקרה.

ממשלת תורכיה נקטה בדרך קשה מזו: עליי מציעה ואינני, והחוק שחוקקה בעצם ימי הפרשה — דחפה למצושה את הטרוריסטים ללכת בדרך הקיצונית ולבצע את ה

אינני משוחרר מלומר שאני גם תמה, אם לא יותר מזה, על עמדת ממשלת ישראל, שעורדה למעשה את הקו הזה של ממשלת תורכיה.

אני רוצה להזכיר לבית איך פעלה ממשלת גרמניה ה- מערבית — וזו אינה מדינה קטנה, ולא מדינה נכזבת — כאשר נחטף דיפלומט גרמני מגואטמלה. היא תבצה מספר שלת גואטמלה להיענות לדרישות הטרוריסטים. וכאשר ממשלת גואטמלה לא עשתה זאת, והשגריר הגרמני קרל פון-שפרטי נרצח, עמדה גרמניה לנתק את היחסים הדיפלומטיים עם ממשלת גואטמלה. ממשלת גואטמלה הזמינה את שר-החוץ הגרמני, התחננה בפניו שיבוא, ובתור מחאה יוצאת מן הכלל של פייס נמנע איכשהו הניתוק הזה.

ממשלת ישראל פעלה, אולי, מתוך אהבת-חומרת הו"ר ראובן ברקת: חבר-הכנסת אבנרי, אתה חורג מן הרגוע ואתה עובר על הזמן. שני חסאים כאחד.

אורי אבנרי: אני יכול להודות בחסא השני, אבל לא בראשון. בהצעת אי-האמון לממשלת-איין הנואמים מוגבלים לנושא המסויים, שהוגש עליי מציעי אי-האמון. יש לכך תקדימים לרוב.

הו"ר ראובן ברקת: אני מצטער, אני צריך להסייף ען, איפוא, על הנימוק השני, שקיבלת. תואיל לסיים, כי עברת על הזמן.

אורי אבנרי: יורשה לי, כבוד היושב-ראש, לסיים את המספט האחרון.

ממשלת ישראל עוודה את הקו הזה של ממשלת תורכיה? **אורי אבנרי:** אני לך על סמך מה אני אומר זאת. ישבתי באולם הזה, ושמעתי את דבריו של שר-החוק ב- שבוע שעבר. אז לא רציתי לפתוח את הפה, אפילו לא בקריאת-ביניים, כי האחריות היתה כבדה מדי, כשהקונסול עזר היה בניי חוטפי חי, ולא רציתי להתערב. אבל כבר

אז, כאשר שמעתי את הנואם של אבא אבן, היו לי ספקות חמורים. ראיתי בדבריו מתן גושפנקא, ללא כל הסתייגות, לקר שנקטה בו ממשלת תורכיה.

אם הממשלה נקטה מאחורי הקלעים בקו אחר — אני חושב שמן הדין לומר זאת לכנסת.

שר-המשפטים, בדברי תשובתו, לא הגיב כלל על קטע זה של דברי, וגם שום ח"כ אחר לא השמיע ביקורת כלשהי בפרשה זו במשך כל השבוע.

שום עיתון ישראלי לא הזכיר את דבריו אף לא בי מילה אחת — בניגוד חותך לעיתונות הבינלאומית, וב- ראשם, "לה-מונד", שציינו נאום זה בהבלטה.

משחקים ב"נדמה לי"

מי שרצה לראות דיון על נושא רציני יכול לרדת לרמה כימעט ילדותית, היה צריך לבוא לכנסת כאשר דנה על הצעת-חוק (רצינית) של יעקב שמשון שפירא בעניין "עבירות חוץ".

בדרך כלל, שופטת מדינה רק עבירות יבוצעו בתחום מיה. אבל יש יוצאים מכלל זה. למשל: אפשר להעניש בישראל מי שמרגל נגד ישראל בחו"ל, מבריה מטבע לחו"ל, מיוזף שטרות-כסף ישראלים בחו"ל וכיו. עכשיו בא שר-המשפטים להרחיב חוק זה גם על אנשים הפוגעים באונויות, מטוסים ורכוש אחר של ישראל בחו"ל, המתנכלים לאזרחים ישראלים השוהים בי החו"ל.

ברור שרק במיקרים נדירים ביותר ניתן יהיה לשפוט בישראל אדם שעשה מעשה כזה בחו"ל. שהרי איש כזה יהיה האחרון שיבוא דווקא לישראל.

אבל רוב הנואמים התעלמו מעובדה פשוטה זו. הם התחרו ביניהם בדברי-הבל פטריוטיים, ונוצר הרושם כי הנהיגה אנו עומדים לשפוט בישראל את כל החוטפים ומניחי-הפצצות ושונאי-ישראל, ימחישם. הגבתי על כך בכמה הערות אירוניות (ואם לדון לפי הבעת-פנים, הסכים עימי הפעם י"ש שפירא, שהוא אחד משונאי המושבעים ביותר):

אורי אבנרי: אם יקרא מישהו באחד הימים את ה- פרוטוקול של הדיון שנערך היום, יתקשה להבין כמה מן הדברים שנאמרו מעל הדוכן הזה.

יש לי ההרגשה שכמה מן הנואמים משחקים כמה שנקרא בסלנג שלנו ב"נדמה לי".

הם משלים את עצמם, או לצרכי תעמולה מפלגתית משי- לים את הוולת.

הרי ברור לגמרי, כבוד היושב-ראש, שהצעת-החוק הזו- זאת נוגעת למיקרים חריגים, למיקרים יוצאי-דופן. כמה אנשים פטטנו על פי "החוק לעשיית דין בנאצים"? היו מיקרים חריגים של יהודים, שהיו חשודים כנאפים, ושהועמדו לדין בישראל על גי חוק זה.

אבל כאשר מדברים על פושעים נאציים אמיתיים — היה רק מיקרה אחד, והמיקרה הזה לא הגיע לארץ בדרכים "רגילות".

הוא נחטף, והובא לארץ בכוח. במיקרה החריג המיוחד הזה הצדקתי חסיפה, ואני עדיין מצדיק אותה. אבל זה המיקרה האחד, ואולי היחיד, שבו זה היה מותר.

חייקה גרוסמן: אתה מתנגד לחטוף את מנגלה? **אורי אבנרי:** עוד אדם אחד, ואולי עוד אדם מסויים אחד. אבל גם לדעתך אלה הם מיקרים חריגים מאוד. אפילו לגבי פושעים נאציים "רגילים", מסופקני אם היינו הולכים בדרך הזאת.

בחדאי אין ללכת בדרך שעליה רמזו כמה מן הנואמים, שמדינת-ישראל תתחיל לחטוף בסיטונות בני-אדם ברחבי העולם, כדי להביאם לישראל ולהביאם לדין לפי הצעת-החוק הזאת. זאת אומרת, שמדינת-ישראל תעשה בעצמה את ה- מעשים שנגדם מכון החוק!

נגד מה מכון החוק? נגד חטיפת מטוסים ובני-אדם. האם אנחנו בעצמנו נעשה את הדברים האלה, כפי שהציעו פה כמה חברי-כנסת? אני סבור שזה לא רק פאראדוקס, אני סבור שהם הגיעו כבר לאבסורד.

דברים אלה היו מכוונים בעיקר נגד אנשי חרות, שהשמיעו דברי הבל גמורים, בעזרת אנשי ע"מ. יעקב נחשת, למשל, עורך-דין שהוא מן הח"כים החדשים של חרות, ממש עלה על עצמו כאשר הציע להעניש גם מי ש"פוגע בעליה" בחו"ל.

קראתי לו קריעת-ביניים פשוטה: "מה זאת פגיעה בעליה?"

הוא השיב שכל אנשי השמאל החדש בחו"ל, מני- הלום תעמולה נגד ישראל — הם הפוגעים בעליה, יש להביאם לארץ (בדרך של חטיפה, כנראה) ולהעי- מידם כאן לדין!

זה כבר גובל קצת בטירוף-הדעת, אבל גם אדם מאוזן הרבה יותר, השופט בנימין הלוי, שהוא עכשיו ח"כ חרות, השמיע רעיון מוזר: שייאמר בחוק שאפשר לשפוט בישראל כל מי שפוגע, באיזשהו מקום בעולם, ביהודי כלשהו.

הגבתי על כך מייד: **אורי אבנרי:** ... הדברים שנאמרו כאן על הגנה על יהודים הם עורבא פרה. זה לא רציני. זה טוב בשביל כותרת בעיתון. אך איך אפשר אפילו לרגע להתייחס לזה ברצינות?

כולנו דואגים ליהודים, כולנו רוצים להגן על יהודים. אנו חייבים להשתמש במכשירי המדינה כדי ללחוק על המדינות, עד כמה שאפשר, כדי להושיט עזרה ליהודים, וגם לאחרים, למנוע רדיפות של יהודים, וגם של אחרים.